

Dk. Robert Yarbrough, Nyaraka za Wachungaji, Kikao cha 1, Utangulizi

© 2024 Robert Yarbrough na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Robert W. Yarbrough na mafundisho yake kuhusu Nyaraka za Kichungaji, Mafundisho ya Kitume kwa Viongozi wa Kichungaji na Wafuasi wao. Kipindi cha 1, Utangulizi.

Habari, mimi ni Robert Yarborough na ninafundisha Agano Jipya katika Seminari ya Theolojia ya Agano huko St. Louis, Missouri, Marekani.

Nimekuwa nikifundisha kwa karibu miaka 40 na pia nimehusika katika kazi nyingi za uchungaji. Ingawa nimefundisha hasa Marekani, pia nimefundisha Romania na Sudan na Sudan Kusini na Afrika Kusini. Pia nimetoa mihadhara huko Hong Kong, Australia, na Korea.

Kwa hivyo, ukweli kwamba leo tunapofundisha katika nchi moja, mara nyingi tuna uwepo katika nchi zingine, na kwa ulimwengu wa intaneti, sote tumeunganishwa kila mahali. Kanisa ni moja kote ulimwenguni. Na kwa hivyo, ni vizuri kuweza kushiriki nawe hasa kutoka Marekani, lakini pia tukijua kwamba kanisa liko kote ulimwenguni na Neno la Mungu linahitajika.

Na kama Paulo asemavyo katika 2 Wathesalonike 3, Neno la Mungu linaendeshwa. Linafanya kazi yake na ni jambo zuri kuweza kulisoma pamoja. Tutaomba baada ya dakika moja, lakini wacha nieleze ni sehemu gani ya Biblia tunayojifunza.

Na tunasoma nyaraka za kichungaji katika mihadhara hii. Na tutaanza na 1 Timotheo. Huo ndio mpangilio wa kisheria.

Na hatujui kwa hakika kama Tito iliandikwa baada au kabla ya 1 Timotheo, lakini haijalishi sana. Nadhani kwa madhumuni yetu, tutafuata tu mpangilio wa kisheria. Na nimeipa mihadhara hii majina, Nyaraka za Kichungaji Maelekezo ya Kitume kwa Viongozi wa Kichungaji na Wafuasi Wao.

Hizi ni barua zilizoandikwa kwa wanaume wawili waliokuwa viongozi katika kanisa la kwanza, na tutawaita wachungaji, ingawa pia walikuwa wapanda makanisa. Walikuwa wamishonari. Walikuwa waangalizi katika baadhi ya mila.

Kuna neno askofu linalotumika kwa Kiingereza kumaanisha wanaume wanaosimamia kazi ya wachungaji wengine. Na pia walikuwa Wakristo tu, na walikuwa wanafunzi. Kwa hivyo, wanafaa sana maelezo ya karibu aina yoyote ya kiongozi Mkristo au

Mkristo ambaye unaweza kuwa, lakini tutawaita wachungaji kwa sababu jina la hawa, au jina linalopewa vitabu hivi mara nyingi huwa ni barua za kichungaji.

Na kisha tutaona tena na tena kwamba neema zinazoitwa kwa viongozi hawa, mambo ambayo wanahimizwa kuthibitisha, aina ya huduma wanayoitwa kutoa, haya si mambo ambayo ni ya kigeni kuwaita waumini wa kawaida. Kwa mfano, sifa za mchungaji katika 1 Timotheo 3 na katika Tito sura ya 2, hizi ni sifa zinazopaswa kuwa kweli kwa waumini wote. Na kwa hivyo si kama vitabu hivi ni barua za siri, aina fulani ya ushauri maalum kwa sehemu moja tu ya kanisa.

Ni ushauri unaowahusu viongozi na wafuasi wao. Kwa hivyo ndiyo maana naita mihadhara hii kuwa Mafundisho ya Kitume kwa Viongozi wa Kichungaji na Wafuasi Wao. Sasa nimeanza na ukumbusho tu kwamba kila tunapojifunza Biblia, tunajifunza sehemu ya Biblia katika muktadha mpana zaidi.

Na nimegundua kwa miaka mingi kwamba kuna kifupisho kidogo, PMEEC, ambacho nakiona kuwa cha manufaa kwa kufupisha Biblia. Na nina chati, na tutakachoona katika chati hii ni kwamba Biblia ina kiini fulani na kiini hicho ni injili. Biblia inazungumzia mambo mengi, na tunaweza kupata ukweli mwingi kutoka kwa Maandiko, lakini nadhani lengo kuu la Biblia ni ukombozi.

Na kuna neno kutoka kwa Mungu, kuna kile tunachokiita habari njema katika utamaduni wa Kikristo, kwamba Kristo Yesu alikufa na kufufuka na kupaa na anaombea mkono wa kuume wa Mungu kama ninavyozungumza hapa, naye atarudi na atakamilisha utawala wake juu ya dunia na mbingu zote. Na tunapoiangalia Biblia, tunaona kwamba tuna karibu 77% wanaoitwa Agano la Kale. Na ni muhimu sana yenyewe, na pia ni muhimu kwa jinsi inavyohusiana na Biblia, kwa sababu Agano la Kale ni Maandalizi ya Injili, na hivyo ndivyo tunapata P katika kifupi, PMEEC.

Kisha injili nne ni Udhihirisho wa habari njema. Masihi aliyeahidiwa alikuja, aliishi, alifundisha, alianzisha harakati, alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, alifufuka kutoka kwa wafu, alipaa kwa Baba, na akadhihirisha, akaweka msingi, akathibitisha habari njema hii ya wokovu wa Mungu katika ulimwengu ulioanguka dhambini pamoja na Adamu na Hawa.

Kisha tunapata Upanuzi wa injili. Injili ilienda mahali fulani. Harakati hii ilichukua mizizi katika ulimwengu wa Kirumi, na kitabu cha Matendo kinatupa picha ya hilo kwa kipindi cha takriban miaka 30 tangu kuonekana kwa Yesu baada ya kufufuka kwake. Katika Matendo sura ya 1, aliwatokea wanafunzi wake kwa kipindi cha siku 40, na kisha karibu miaka 30 baadaye, tunamwona Paulo katika Matendo 28 huko Roma akiwa amefungiwa minyororo akisubiri kesi, na hiyo ni wakati fulani mwanzoni mwa miaka ya 60, kwa hivyo hii ni miaka 30, 32, kitu kama hicho, ambapo kanisa linapanuka, na tunaona jinsi injili inavyoendelea na jinsi makanisa yanavyopandwa.

Bado tuko katika mfumo huo leo wa neno kuenezwa na makanisa kuanzishwa na Wakristo wakitafuta kumtukuza Mungu katika maisha yao na katika kutimiza agizo ambalo Yesu amelipa kanisa la kufanya wanafunzi. Kama tungekuwa na injili katika Matendo tu, tungekuwa tunaumia linapokuja suala la, sawa, tufanye nini na jambo hili lililotokea katika Matendo ambalo lilidhihirishwa katika injili zilizoandaliwa katika Agano la Kale?

Je, hilo linaonekanaje kuishi maisha ya kawaida? Na hapo ndipo tunapokuja kwenye nyaraka, na nyaraka ndizo Maelezo ya injili, au wakati mwingine watu hutumia neno ufafanuzi. Injili inaonekanaje kuishi maisha ya kawaida katika Matendo ya Mitume katika maeneo, iwe ni Korintho au iwe ni Efeso, au iwe ni makanisa katika eneo ambalo sasa ni Uturuki? Unapoangalia nyaraka kwa ujumla, unaona kwamba zimeelekezwa kwa maeneo mbalimbali ya kijiografia na asili ya kitamaduni, na kuna tofauti nyingi katika barua, lakini pia kuna uthabiti mwingi na mambo mengi yasiyobadilika.

Na kwa hivyo, tunapata Maelezo ya jinsi injili inavyoishi, jinsi inavyoonekana ardhini, na tunapowafikia wachungaji, jinsi wachungaji hasa wanavyohitaji kuwa macho kuhusu fursa na hatari na vitisho na kadhalika wanapoishi kulingana na urithi huu wa Matendo ambao barua za Agano Jipya zinauelezea au kuuelezea katika mazingira yao wenyewe. Na kisha habari njema juu ya habari njema ni kwamba maisha ya kanisa si mwendo usio na mwisho wa kukimbia.

Ulimwengu si mzunguko unaoendelea wa furaha na taabu nyingi, lakini Kristo atarudi, na kitabu cha Ufunuo kinazungumzia ushindi wa Mungu duniani kupitia Kristo na kupitia ufalme wa Mungu ambao Kristo aliuanzisha na kuuendeleza, na pia kupitia kanisa na kupitia watakatifu ambao ni washiriki wa kanisa.

Kwa hivyo, hapo una Biblia nzima na 1 Timotheo, 2 Timotheo, Tito ni sehemu ya barua, ambazo ni maelezo au msemu katika Mithali, Mithali 30, mstari wa 5, kila neno la Mungu halina dosari. Yeye ni ngao kwa wote wanaomkimbilia.

Kwa hivyo, tukiwa na wazo hilo akilini, tuache kuomba. Baba wa Mbinguni, asante kwa ajili ya Kristo. Asante kwa habari njema ya injili katika ulimwengu ambapo mara nyingi kuna habari mbaya nyingi. Na asante kwa kuwa neno lako halina makosa na halina dosari. Na kupitia neno lako, wewe ni ngao kwa watu wako tunapokukimbilia. Na tunaomba utulinde dhidi ya kupoteza muda wa mtu yeyote katika mihadhara hii, lakini kwamba utatusaidia kukomboa wakati na kwamba utafanya neno lako liwe na ufanisi. Katika huduma, katika maisha ya kila mtu anayesikia mihadhara hii, na kwamba utatusaidia kuielewa na kwa nguvu ya Roho wako Mtakatifu, tuishi katika ulimwengu wako kwa utukufu wako. Tunaomba kwa jina la Yesu. Amina.

Kwa hivyo, hebu tuangalie baadhi ya mambo ya utangulizi kuhusu 1 Timotheo.

Katika ulimwengu wetu wa kisasa, tunapaswa kusema mambo machache kuhusu mwandishi wa 1 na 2 Timotheo na Tito. Na kwenye muhtasari kwenye skrini, unaweza kuona kwamba mwandishi ni Paulo. Sasa katika ulimwengu wa kisasa, kumekuwa na pingamizi nyingi kuhusu uandishi wa Paulo , na vitabu vimeandikwa kuhusu hili.

Sitatumia muda mwingi juu yake, lakini ninahitaji kuwatahadharisha kuhusu hali halisi ili kama mtasikia mihadhara hii na mkiendelea kusoma kuhusu nyaraka za kichungaji mnapogundua nadharia kwamba Paulo hakuziandika, msije mkakata tamaa kwa sababu sikuwaandaa kwa hilo. Kuanzia karibu mwaka 1805 hivi huko Ujerumani, hii ilikuwa mara ya kwanza ambapo unaweza kusema kiongozi wa kanisa alihoji kweli kama Paulo aliandika barua za kichungaji. Na kwa kumbukumbu tu, jina lake lilikuwa Friedrich Schleiermacher.

Alifuatwa na wasomi wengine wengi wa Kijerumani, FC Bauer na HJ Holtzmann. Lakini kufikia katikati ya karne ya 19 huko Ujerumani, nadharia ilianzishwa katika vyuo vikuu fulani vya Kijerumani kwamba mtindo wa uandishi wa wachungaji ulikuwa tofauti na barua zingine za Paulo kwa hivyo hakuziandika. Na pia, waliona kwamba unaposoma Kitabu cha Matendo, haijulikani wazi ni wapi angeweza kuandika barua hizi.

Hakuna mazingira ya kijamii au mazingira ya kihistoria au mahali pao. Kwa hivyo, kwa msingi huo, walihisi kwamba kulikuwa na shaka kuhusu Paulo kuwa ndiye aliyeyandika. Na kisha wakapata njia wanaposoma nyaraka za kichungaji, ningetumia kifungu cha kale cha Kilatini, ingawa nitatafsiri, nitagawanya na kushinda.

Gawanya na ushinde. Unaweza kuchukua kauli fulani za wachungaji au mada fulani na kusema, sivyo ilivyo, hiyo haionekani kama Warumi au hiyo haionekani kama Wafilipi. Na kwa hivyo, kwa kuwatenga wachungaji kutoka kwa barua zingine za Paulo au baadhi ya barua zingine za Paulo, walihisi kwamba kulikuwa na maudhui katika barua za wachungaji ambayo hayakukubaliana na kile Paulo alichosema katika barua zingine.

Kwa hivyo, mtu mwingine lazima ndiye aliyeyandika barua hizi. Sasa hiyo ndiyo nadharia kuu katika taaluma za Magharibi. Ukienda chuo kikuu cha Magharibi, ukienda kwenye seminari nyingi za Magharibi, utafundishwa kwamba Paulo hakuandika barua za wachungaji.

Na kama unataka muhtasari mzuri wa hili, maendeleo ya mawazo haya, na pia ukosoaji mzuri wa hayo, Luke Timothy Johnson aliandika maoni katika mfululizo wa Anchor Bible Commentary. Katika utangulizi wake, ambao una takriban kurasa 100, lakini kuna kurasa 10 au 20 ndani yake ambazo ni kuhusu jinsi wazo kwamba Paulo hakuandika 1 na 2 Timotheo, lilivyoibuka. Na anaikosoa sana na nadhani hiyo ni ukosoaji mzuri sana.

Uhakiki wangu utakuwa mfupi zaidi. Kwanza kabisa, Paulo anaunga mkono uandishi wake, ni hoja ya kihistoria, kama nyaraka zinavyodai. Neno la kwanza la nyaraka zote tatu za kichungaji ni Paulo kwa Kigiriki.

Huna haja ya kujua Kigiriki ili kutafsiri Paulos, huyo ni Paulo. Na tunaposoma hati za kihistoria, kwanza kabisa, tunazichukulia kama zilivyo isipokuwa kuna sababu za msingi za kusema, hati hii imeghushiwa. Sidhani kama kuna sababu ya msingi ya kusema imeghushiwa, kwa hivyo tunaanza na madai kwamba Paulo ndiye aliyeandika na hiyo ni hoja inayompendelea Paulo kuwa ndiye aliyeandika.

Jina lake liko hapo, hasa unapofika kwenye 2 Timotheo, kuna maelezo mengi ya wasifu na tawasifu ambayo hayana maana sana kama Paulo hakuyaandika, na kama Timotheo si mtu ambaye 1 na 2 Timotheo wanamwakilisha.

Pili, kuna hoja ya Eklesia, Eklesia inahusiana hapa na kanisa. Kuna makubaliano kati ya waandishi Wakristo wa mwishoni mwa karne ya 1 ambapo tunaona kwa mara ya kwanza vipande vidogo vya nyaraka za kichungaji zikinukuliwa na waandishi kama vile Clement, Ignatius, au Polycarp.

Kuna makubaliano kwamba Paulo aliandika haya na kwa karne 4 au 5 za kwanza za kanisa hadi angalau John Chrysostom katika karne ya 5, hawa walikuwa watu wanaozungumza Kigiriki na hawakushangaa, nashangaa jinsi hawa wangeweza kuitwa Paulo kwa sababu ni wazi kwamba Paulo hakuandika haya. Hawakuhisi kama hii haikuwa nje ya uwezo wa Paulo kuyaandika. Kwa kweli, hawakuwahi kuuliza swali, je, Paulo aliandika haya? Na wakati kuna makubaliano katika kanisa kwa miaka yapata 1800 kuhusu uandishi wa kitabu na kisha ghafla kuna nadharia kwamba hakuweza kuyaandika, basi nadhani tunahitaji hoja kali sana kwa nini kila mtu alikosa haya hadi Friedrich Schleiermacher alipokuja.

Kwa hivyo, kwa msingi huo, ningependelea kuunga mkono miaka 1800 ya kwanza ya watu waliosoma vitabu hivi na kufikiria Paulo ndiye aliyeviandika kuliko kufuata makubaliano katika chuo kikuu cha Ujerumani, ambayo kwa njia hiyo yamegeuka kuwa hasi sana na yenye uharibifu kwa Ukristo wa ulimwengu kwa sababu ni mbinu ya kutilia shaka Biblia. Ni hemenetiki yenye kutilia shaka. Inaitwa kihistoria-ukosoaji.

Na ingawa chini ya usimamizi wa kihistoria-uhakiki, kumekuwa na mambo mengi mazuri na ya kweli yaliyosemwa kuhusu Biblia na kumekuwa na kazi nyingi ngumu iliyofanywa kuhusu maana za maneno na maana za vitabu. Ukiangalia kanisa la Magharibi, utaona kwamba limepungua na kupungua na kupungua. Na kadiri watu wanavyoamini kwamba Biblia ni ya kweli, ndivyo wahudumu wengi makanisani wanavyopunguza uanachama wao, kwa sababu ikiwa si kweli, kwa nini tujitolee maisha yetu kuifuata? Ikiwa Paulo hakuandika haya, basi si aina hiyo ya udanganyifu? Je, si ni aina ya udanganyifu? Na labda tunapaswa kushuku Biblia zaidi kiasi gani

kuwa si ya kweli? Hili ni muhimu hasa katika sehemu kubwa za dunia zinazoathiriwa na Uislamu kwa sababu Uislamu una uhakika kwamba Quran ni ya kweli na wasomi wa Kiislamu wanasema, mara nyingi wakitaja watu kama Schleiermacher au Holtzmann au Bauer, kwamba wanapenda kuwa na shaka kuhusu Biblia kulingana na kile nitakachokiita usomi wa Magharibi wa kiliberali au wa kihistoria-uhakiki.

Kwa hivyo, sielekei kuunga mkono mbinu ya kihistoria-kiuhakiki, mbinu ya kutilia shaka, kuhusu suala hili mahususi. Kwanza kabisa, kwa sababu sidhani kama kuna sababu za kufanya hivyo, na pili, unaweza kuona matokeo yake yamekuwa hasi sana kwa kanisa. Sasa pia kuna hoja nyeusi, ya kimafundisho.

Katika mtazamo wa kutilia shaka, unapata mgawanyiko kati ya wachungaji na barua zingine za Paulo na kati ya wachungaji na kitabu cha Matendo. Lakini nadhani kuna makubaliano mengi kati ya Matendo na wachungaji. Na nadhani kuna makubaliano mengi kati ya wachungaji na barua zingine za Paulo.

Kwa hivyo, kwa msingi wa yale wanayofundisha, ninafurahi kusema, mwandishi yule yule aliyeandika Warumi, aliyeandika Wakolosai, aliyeandika Filemoni, mwandishi yule yule aliandika 1 na 2 Timotheo na Tito. Na kisha kuna hoja ya kibibliolojia, bibliolojia ikiwa mafundisho ya Biblia au mafundisho ya Maandiko. Nami nathibitisha kwamba Maandiko yote ni kweli.

Na tunaweza kurudi kwenye Isaya 55, kwamba Neno la Mungu, hufanya kile anacholituma kufanya. Na tunaweza kunukuu 2 Timotheo 3:16, Maandiko yote yamepuliziwa na Mungu. Yametolewa na Mungu.

Na Paulo anasema katika Tito, Mungu hasemi uongo. Na mwandishi wa Waebrania anasema Mungu hasemi uongo. Na hatuhitaji kauli katika Biblia inayosema hivyo kwa sababu ni wazi kwamba ukweli wa Mungu, umeunganishwa katika yote ambayo Maandiko yanathibitisha.

Mungu ni mwaminifu. Mungu hana makosa. Mungu ni mtakatifu.

Mungu ni mkamilifu. Hakika, kila anachosema kitakuwa kweli. Lakini tunapata mistari hii inayothibitisha uhusiano kati ya Mungu wa kweli, mtakatifu, mwenye haki, mkamilifu, anayesema kweli na maneno ambayo amewapa manabii wake na mitume wake na kwa Yesu yaandikwe kwa ajili ya wokovu, kwa ajili ya kuwaangazia watu wanaohitaji kuokolewa kupitia Neno la Mungu.

Kwa hivyo tuna neno inerrancy katika Kiingereza, na ninafurahi kutumia inerrancy. Watu wengine wanapenda neno infallible. Maneno hayo mawili yanaweza kuwa sawa, neno lolote unalopendelea.

Tunajifunza katika Biblia na tunajifunza katika desturi za Kikristo kuiheshimu Biblia sana. Na kwa msingi wa kuiheshimu Biblia sana, nadhani tuna hoja ya nne inayounga mkono Paulo kuandika wachungaji. Kwa hivyo ndivyo nitakavyosema kuhusu hilo kwa njia rasmi.

Huenda nikagusia tena hapa na pale tunapopitia nyaraka za kichungaji. Wachungaji waliandikwa lini? Nadhani tunachoweza kusema kwa uhakika ni wakati fulani katika maisha ya baadaye ya Paulo. Wanaonekana kutoka enzi moja hadi kitabu cha Matendo, ambapo Paulo anasafiri kwenda miji mbalimbali, na yuko Efeso kwa miaka michache, na yuko Korintho kwa mwaka mmoja au miwili, au anasafiri kwenda Makedonia na anawaacha Tito na Timotheo mahali fulani.

Baadhi ya watu wamesema kwamba unaweza kuwalinganisha wachungaji, yaani 1 Timotheo na Tito, unaweza kuwalinganisha na harakati za Paulo katika kitabu cha Matendo. Na siwezi kupinga hilo. Haiwezi kuthibitishwa kwa njia isiyoielewika, lakini inawezekana kwamba Paulo aliwaandika wakati fulani katika safu ya 55-60, ambayo bado inafunikwa na Matendo.

Watu wengine wanafikiri kwamba Paulo aliandika wachungaji baada ya kitabu cha Matendo kuisha na kwamba baada ya Paulo kuwa Roma katika Matendo 28, anaachiliwa, na kisha ana miaka kadhaa ambapo anasafiri, na ni wakati huu ambapo anamwandikia Timotheo na anamwandikia Tito. Huenda huu ndio mtazamo wa kale zaidi na wa kawaida kanisani, kwamba baada ya Paulo kuachiliwa katika Matendo 28, aliandika 1 na 2 Timotheo. Kisha anakamatwa tena, na anafungwa gereza Roma kwa mara ya pili ambapo atauawa kishahidi, na ni kabla tu ya kuuawa kishahidi ndipo anaandika 2 Timotheo.

Kwa hivyo hizo ndizo tarehe ngumu ambazo tutatumia kupata 1-2 Timotheo na Tito. Kwa nini anaandika 1 Timotheo? Na nitauliza swali hili baadaye kwa 2 Timotheo na kwa Tito tutakapowafikia. Naam, tunaweza kuona kutoka 1 Timotheo 1:3, anasema, Kama nilivyokusihi nilipokwenda Makedonia, kaa huko Efeso, ili uwaamuru watu fulani wasifundishe mafundisho ya uongo tena.

Na anaendelea, nami nitatumia NIV katika mihadhara hii. Anataka kumhimiza Timotheo kukabiliana na matatizo ya kichungaji. Sasa, hakukuwa na matatizo tu, bali pia kulikuwa na fursa.

Lakini nadhani 1 Timotheo inasisitiza mkazo ambao Timotheo alikuwa nao. Na anataka Timotheo ahifadhi uwepo wa injili hapo, na anataka kuupanua, kwa sababu hiyo ndiyo asili ya Ubwana wa Kristo. Kama vile asili ya dhambi ilivyo kupanuka na kuharibu, asili ya Ubwana wa Kristo ni kupanuka na kukomboa, na kukamilisha, na kuboresha, na kumletea Mungu utukufu.

Kwa hivyo hiyo ndiyo nafasi. Imejikita sana kwa Timotheo kuvumilia magumu. Na kwa kuwa labda kila mtu ambaye ni mzito wa kutosha kuhusu injili kutazama hotuba kuhusu 1 Timotheo, ikiwa wewe ni mzito hivyo, labda unakabiliwa na magumu.

Kwa sababu kuwa Mkristo mzito daima huleta matatizo. Na kwa hivyo, hiki ni kitabu ambacho kitatugusa moyo kwa sababu mara nyingi tunaweza kuhisi mahali ambapo Timotheo yuko, na kwa nini baraza hili ni muhimu sana. Jambo la nne la kuzingatia kwa njia ya utangulizi, napenda kuhesabu maneno.

Na sasa tuna programu ambazo tunaweza kufanya utafutaji wa hali ya juu kwa urahisi. Na kwa hivyo, nimetengeneza chati ya maneno muhimu maarufu, sio makala kama vile, au a, na sio viunganishi kama, na, au hivyo, au lakini. Lakini maneno muhimu, kwa kawaida nomino au vitenzi.

Na ninachofikiria hapa ni kwamba masafa yanamaanisha umakini. Mwandishi anapozungumzia zaidi jambo fulani kimsingi, hilo labda linamaanisha kwamba ndilo hati inalolenga. Nami nasema hivi kwa sababu mara nyingi katika fasihi, watu huzingatia nyenzo za usuli.

Na kile ambacho waandishi huzungumzia zaidi hakizungumzwi sana. Na utapata katika nyaraka zote za Agano Jipya, lakini hasa kwa Paulo, kile ambacho Mungu huzungumzia zaidi, samahani, kile ambacho Paulo huzungumzia zaidi si mazingira ya kijamii, au sababu anayoandika, au mgogoro fulani kati ya pande tofauti. Hazungumzii kuhusu sosholojia, anazungumzia Mungu.

Na unapoangalia chati, na nimeyafanya maneno ya njano kwa Mungu, una Mungu akitokea mara 22. Una Kristo na Yesu wakiingia katika nambari nne na tano katika marudio, na mara nyingi huorodheshwa pamoja. Na kisha baadaye, katika nafasi ya 15 katika marudio, una Bwana ametajwa mara sita.

Kwa hivyo, unapojumlisha hayo, unapata, karibu mara 40 au mara 40 tu ya neno Mungu. Na si kwamba Timotheo anahitaji kujifunza kuhusu Mungu au Yesu. Hahitaji kujifunza mambo haya.

Ni kama vile Paulo anavyotaka kumsaidia Timotheo, iwe ni matatizo yake, atakayorudia tena na tena ni Mungu au Kristo Yesu. Kwa sababu yeye ndiye tunayemtegemea. Yeye ndiye ambaye Timotheo anamfanyia kazi.

Yeye ndiye atakayefanikisha au kuvunja mafanikio ya Timotheo. Na hilo litakuwa kupitia imani. Imani ndiyo anayohitaji Timotheo.

Anahitaji kumwamini Mungu. Na hilo ndilo neno la pili linalotumika mara kwa mara. Na imani hiyo mara nyingi itachukua umbo la matendo ambayo Mungu ameamuru, ambayo injili inayataka.

Na mara nyingi haya huitwa matendo, nayo ni matendo mema. Na kuna mambo mengine mengi mazuri ambayo Paulo anazungumzia. Kwa hivyo, anatumia neno jema au zuri au tukufu mara 16 katika uchungaji.

Na kisha unaweza kuona nambari sita ni mwaminifu. Saba na nane, mwanamume au mtu na mwanamke au mke. Na kisha nambari ya chini nambari 17, mara tano anamtaja mwanamume au mume.

Wachungaji wanazingatia watu na Mungu pia. Na hilo linaonekana katika orodha yao ya mara kwa mara. Na kisha tunapata nambari tisa, mafundisho, didascaliala.

Na tutaona tena na tena kwamba jukumu la mchungaji linatimizwa si tu kwa kufundisha, bali kwa kiasi kikubwa kwa kufundisha. Wachungaji ni walimu. Kumbuka neno mchungaji lina uhusiano wa kiingereza na Kilatini na neno mchungaji.

Mchungaji ni mchungaji. Mchungaji si mtawala. Mchungaji si mtawala, ingawa anafanya kazi ya uongozi.

Lakini mchungaji ni mtu anayechunga. Na tuna mtu katika utamaduni wetu anayelitwa mchungaji mwema. Jina lake ni Yesu.

Na unapoangalia Injili, shughuli kuu ya Yesu ilikuwa kufundisha. Hakuwa akitunga sheria. Hakuwa akiwakamata watu.

Hakuwa akichochea. Alikuwa akiwafundisha watu. Na unaweza kutumia neno kufundisha kufupisha lengo kuu la huduma ya Yesu kwa watu alipokuwa duniani.

Aliwaagiza. Na kwa Kiingereza mara nyingi, hili ni neno rasmi, lakini tutazungumzia kuhusu wachungaji wadogo. Kuna mchungaji mkuu na kisha kuna wachungaji wadogo na kisha hao ni wachungaji.

Na wachungaji hufundisha. Kwa hivyo ndiyo maana neno hilo linajulikana sana katika wachungaji. Basi wanafundisha nini na athari yake inapaswa kuwa nini? Na sasa tunafikia neno tofauti sana, Eusebia, ambalo tunaweza kulitafsiri kama uchamungu.

Na haionekani katika barua zingine za Paulo. Hakuna mtu anayeweza kuelezea kwa nini haionekani katika barua zingine za Paulo, lakini nitasema kwamba ukiingia katika fasihi, utaona kwamba kila barua ya Paulo ina maneno ambayo hayaonekani katika barua nyingine yoyote. Na nadhani hii inaonyesha kwamba alikuwa mtu mwerevu mwenye msamiati mkubwa.

Na alipoandika barua fulani, alitumia maneno fulani. Na alipoandika barua zingine, alitumia maneno mengine. Kuna vitabu vingi katika Paulo ambavyo havitaji neno

msalaba, lakini hiyo haimaanishi, vema, hakuamini msalaba tena au mtu mwingine aliandika barua hizi.

Ni kwamba tu herufi tofauti huita msamiati tofauti. Katika barua za kichungaji, anajali sana kwamba watu waakisi aina fulani ya uchamungu na uadilifu. Na tunaweza hata kutumia neno utakatifu katika tabia zao.

Na kwa hivyo, neno hili linapatikana mara kwa mara katika 1 Timotheo, na tutalionana tena na tena tunapoendelea. Kisha neno logos hutokea, na mara nyingi linarejelea ujumbe wa Kikristo. Sio kila wakati, lakini mara nyingi.

Wajane wataonekana waziwazi katika sura ya tano. Ni sura nzuri. Kisha ukweli na kazi na upendo.

Hii ni sehemu ya msamiati wa kila siku wa Kikristo, utunzaji wa kichungaji wa kila siku, na maisha ya kila siku ya kanisa. Unataka mambo yawe kweli. Hutaki uongo na uongo uenee kila mahali.

Unataka kuwe na kazi kwa ajili ya Bwana. Hiyo ni kazi ngumu, kazi. Na kuimaliza yote.

Na Paulo anasema, atasema katika sura ya kwanza, lengo lote la anachomwambia Timotheo ni agape. Ni upendo. Kama Yohana asemavyo, Mungu ni upendo.

Na kila kitu ambacho injili huleta kutoka kwa watu na kila kitu ambacho neema ya Mungu kupitia injili humimina ndani ya watu, yote yanaweza kuwekwa chini ya kichwa cha upendo, hatimaye. Na kwa sababu hii inajidhihirisha yenyewe, na tena, kwa sababu hii si kama mpango mpya rasmi wa mafundisho ya Kikristo, haongei sana kuhusu upendo. Lakini sehemu anazozungumzia zinatukumbusha jinsi ilivyo muhimu kwa athari ambayo ujumuishaji wa injili ndani ya mtu kama Paulo au Timotheo.

Kwa nini walikuwa wakitoa maisha yao kwa ajili ya kuwahudumia watu ambao hata hawakuwa wa kabila lao? Kumbuka, Paulo na Timotheo wote ni Wayahudi, na wanafanya kazi katika mazingira ya Mataifa. Kwa nini wangepanya hivyo? Hasa kwa sababu ulimwengu wa Warumi ulikuwa karibu 90% wasio Wayahudi, labda 8 hadi 10% tu ya Wayahudi, na Wayahudi walidharauliwa katika Milki ya Warumi. Na walikuwa huko nje katika mazingira yasiyo ya Wayahudi, wakiwajali wengine, wakiwahubiria wengine injili, mara nyingi wakiwa hatarini, hasa na idadi kubwa ya watu, lakini pia na idadi ndogo ya watu, kwa sababu Wayahudi wenzao mara nyingi hawakukubali mafundisho yao kuhusu Yesu.

Kwa nini walivumilia yote? Na moja ya majibu ni, vema, upendo. Sababu ile ile ambayo Mungu anavumilia ulimwengu ambao, kwa kiasi kikubwa, unamwasi. Mungu aliupenda ulimwengu sana.

Na hivyo, Timotheo anaonyesha sifa hii ya msingi ya Mungu ambayo injili ilimpandikiza Paulo katika uongofu wake, na ambayo Paulo aliidhihirisha kupitia huduma yake, na ambayo anaendelea kuidhihirisha anapoandika barua hii. Tunahitaji kusema maneno machache kuhusu jiji la Efeso. Hatujui hasa ni lini Timotheo alipokea barua hii huko Efeso, lakini tunaweza kufuatilia nyuma katika kitabu cha Matendo na kuona kwamba kulikuwa na sinagogi la Kiyahudi, na labda kulikuwa na masunagogi mengi ya Kiyahudi.

Efeso ilikuwa mji mkubwa sana. Pia ilikuwa mahali pa hekalu la Artemis, au Diana, na hiyo ilikuwa moja ya maajabu saba ya ulimwengu wa kale. Ninaiita Efeso Ulimwengu wa Disney wa Milki ya Kirumi.

Watu wangesafiri huko kwa sababu ilikuwa makao makuu ya hekalu hili zuri, lakini pia ilikuwa kitovu cha uchawi na desturi za kichawi, nami nitarudi kwenye hilo. Apolo anafundisha kuhusu Kristo, Masihi, kupitia Yohana Mbatizaji mwishoni mwa Matendo, sura ya 18, na ninahitaji kusoma mistari hii. Matendo, sura ya 18, mistari ya 24 hadi 26.

Kuna unyevunyevu hapa leo, kwa hivyo kurasa hizi zinashikamana. Hii ni Matendo 18:24. Myahudi mmoja jina lake Apolo, mzaliwa wa Aleksandria, huko Misri, alikuja Efeso.

Alikuwa mtu mwenye elimu na ujuzi mwingi wa maandiko. Alikuwa amefundishwa njia ya Bwana, na kwa bidii alizungumza na kufundisha kwa usahihi habari za Yesu, ingawa alijua ubatizo wa Yohana tu. Akaanza kunena kwa ujasiri katika sinagogi.

Prisila na Akila walipomsikia, walimwalika nyumbani kwao na kumweleza njia ya Mungu kwa usahihi zaidi. Kisha anazunguka na kuhamia Akaya au Korintho, lakini Paulo anafika Efeso. Unaweza kusoma kuhusu hili katika Matendo, sura ya 19.

Kwa kweli, ufafanuzi bora zaidi kuhusu Efeso ni sura ya 19 ya Matendo. Kama unasoma Waefeso au kama unasoma 1 Timotheo, jizamishe katika Matendo, sura ya 19, kwa sababu tunajifunza jinsi Roho Mtakatifu alivyokuja na kikundi hicho kidogo cha seli ambacho Apolo alianzisha kupitia mafundisho yake, kilichukua uhai mpya. Paulo alipokuja, na ninataka tu kusoma mistari michache hapa, Matendo, sura ya 19, kuanzia mistari wa 2, Paulo aliwauliza, je, mlipokea Roho Mtakatifu mlipoamini? Wakajibu, hapana, hata hatujasikia kwamba kuna Roho Mtakatifu.

Kwa hiyo, Paulo aliwauliza, basi mlipokea ubatizo gani? Wakajibu ubatizo wa Yohana. Paulo alisema ubatizo wa Yohana ulikuwa ubatizo wa toba. Aliwaambia watu wamwamini yule ajaye baada yake, yaani, Yesu.

Waliposikia haya, wakabatizwa kwa jina la Bwana Yesu. Paulo alipoweka mikono yake juu yao, Roho Mtakatifu akawashukia, wakaanza kunena kwa lugha na kutabiri. Jumla ya watu walikuwa kama wanaume kumi na wawili.

Na kwamba 12 labda si bahati mbaya, labda ni kama kurudiarudia kwa mitume 12. Kilichotokea hapa Efeso kinathibitisha kile Paulo, kile Mungu alichofanya huko Yerusalemu katika Matendo 2. Alimtuma Roho wake Mtakatifu. Na waumini wengi wa Kiyahudi wangefikiri, vema, hapa ni Yerusalemu, hapa ndipo Roho Mtakatifu wa Mungu anatumwa.

Na ingekuwa kishawishi cha kufikiria kwamba hapa ndipo mahali pekee ambapo kanisa linaweza kuwa kanisa. Lakini katika Matendo, sura ya 8, kupitia Filipo, kuna udhihirisho uleule wa Roho Mtakatifu kwa waumini katika Yesu huko Samaria. Samaria si mahali ambapo Wayahudi wengi au waumini wa awali wa Kiyahudi wangefikiri kwamba pangukuwa kitovu cha uwepo wa Roho Mtakatifu wa Mungu.

Wangemhusisha Roho Mtakatifu na mji mtakatifu. Lakini katika Matendo 8, tunamwona Mungu akionyesha uwepo wa Roho wake Mtakatifu kupitia injili huko Samaria. Na kisha katika Matendo 10 na 11, tunamwona akionyesha uwepo wake wa Roho Mtakatifu pamoja na Kornelio huko Yopa, eneo la Mataifa kabisa.

Na kwa mara ya nne katika Matendo ya Mitume, tunaona maonyesho haya ya Roho Mtakatifu. Na hilo linathibitisha mambo mawili. Kwanza, huduma ya Paulo, ambayo ilikuwa imeendelea kwa miongo kadhaa tayari.

Lakini kwa kadiri tunavyojua, hii ni mara ya kwanza kuwepo kwa aina hii ya udhihirisho kupitia mikono ya Paulo. Na nadhani ni muhimu kwamba iko Efeso kwa sababu Efeso ni ngome kubwa ya mapepo. Na nadhani ilikuwa inafaa sana kwamba kuwe na udhihirisho huu mpya wa Roho Mtakatifu.

Karibu miaka 25 baada ya Pentekoste, kuna udhihirisho huu mpya wa Roho Mtakatifu unaowatia nguvu wapagani huko Efeso, lakini pia kwa Wayahudi huko Efeso, kwamba Mungu yule yule na athari zile zile na injili ile ile iliyoanzisha harakati hii huko Yerusalemu wakati wa Pentekoste, utata huo huo unafanya kazi huko Efeso. Kwa hivyo, nimetaja mara kadhaa pepo na uchawi. Uchawi unamaanisha tu sanaa nyeusi iliyofichwa, uchawi mweusi.

Efeso ilikuwa kitovu cha desturi za aina hii ya imani na matendo. Kwanza kabisa, katika Matendo 19, kuanzia mstari wa 13, tunakumbushwa, kwamba Paulo alipokuwa akihudumu, kulikuwa na Wayahudi wakizunguka-zunguka wakitoa pepo wachafu. Kwa hivyo Wayahudi wanaotoa pepo wachafu, na inasema, walijaribu kutaja jina la Bwana Yesu juu ya wale waliokuwa wamepagawa na pepo wachafu.

Nao wangesema, kwa jina la Yesu ambaye Paulo anamhubiri, nakuamuru utoke. Na hawa walikuwa wana saba wa Skewa, kuhani mkuu wa Kiyahudi. Na unaweza kusoma hapo katika mistari ya 15 na 16, unaweza kuona jinsi Shetani alivyochoka kusukumwa na hawa wapumbavu.

Kwa hivyo, alimjaza mtu huyu pepo mchafu aliyewashinda wale ndugu saba na kuwapiga viboko hata wakatoka nje ya nyumba wakiwa uchi na wakitokwa na damu. Kwa hivyo, huu ni uchawi wenye nguvu sana unaofanya kazi. Na hadithi hii ikatoka, simulizi hii ikatoka, na inasema kwamba Wayahudi na Wayunani waliokaa Efeso walipoijua hii, wote waliingiwa na hofu.

Na jina la Bwana Yesu likaheshimiwa sana. Hulitumii bure jina hilo. Kitu kibaya kinaweza kukutokea.

Na kisha inasema, wengi wa wale walioamini sasa walikuja na kukiri waziwazi kile walichokuwa wamefanya, kwa sababu watu wengi walihusika katika sanaa hizi za kichawi. Ilikuwa sehemu ya utamaduni. Kama vile ninavyoishi sasa hivi, zaidi na zaidi nchini Marekani, watu wanahusika katika kamari.

Kamari si usimamizi mzuri wa pesa ambazo Mungu huwapa watu wake kwa ajili ya usaidizi wao na kwa ajili ya usaidizi wa kazi ya Mungu duniani. Lakini ni jambo linalovutia, na mara nyingi watu huficha. Au watakuwa wakitumia aina fulani ya dawa za kulevya, na wanajua labda hawapaswi kufanya hivi, kwa hivyo wanaficha.

Lakini ni sehemu ya utamaduni. Na hiyo ni sehemu ya utamaduni ambao mara nyingi ni sehemu ya kanisa wakati hauhitaji kuwa kanisani. Naam, hivi ndivyo ilivyokuwa kweli huko Efeso.

Watu walihusika katika sherehe za kishetani na za kichawi. Inasema idadi ya watu waliokuwa wakifanya uchawi, hii ni Matendo 19:19, walikusanya vitabu vyao vya kuandikia na kuvichoma moto hadharani. Walipohesabu thamani ya vitabu hivyo, jumla ilifikia drakma 50,000.

Hiyo ni bahati. Kwa njia hii, neno la Bwana likaenea sana na kukua katika nguvu. Nakumbuka msemo wa Paulo alipowaandikia Waefeso, kushindana kwetu si juu ya damu na nyama, bali juu ya falme na mamlaka, juu ya wakuu wa ulimwengu huu wa giza, na juu ya majeshi ya pepo wabaya katika ulimwengu wa roho.

Aliwaandikia Waefeso hilo kwa sababu alikuwa ameishi Efeso, alikuwa ameyaona mambo haya, na alijua kwamba Waefeso walihitaji kuvaa silaha za Mungu kwa sababu ni ulimwengu ambao kuna nguvu nyingi za giza na zenye nguvu zinazopigana dhidi ya kazi ya Mungu na dhidi ya watu wa Mungu. Sitapitia sehemu iliyobaki ya Matendo 19, lakini sehemu kubwa sana ya Matendo 19 imejitolea kwa kile ambacho NIV inasema katika kichwa chake, ni ghasia, au ghasia huko Efeso. Injili ilipoanza

kuathiri idadi ya watu, watu walioabudu miungu kwa kununua sanamu zilizotengenezwa kwa fedha, waliacha kununua sanamu hizi kwa sababu walikuwa Wakristo na walijua kwamba ibada ya sanamu ni dhambi.

Usiwe na miungu mingine kabla yangu kama ilivyoandikwa katika Biblia ya Wakristo wa kwanza. Ni amri ya kwanza. Na kwa hivyo mafundi wa fedha, watu waliotengeneza sanamu, walikasirika sana kwa sababu walikuwa wakupoteza pesa, na kwa hivyo walichochea uasi na ghasia, na baadhi ya Wakristo walipigwa, na kadhalika.

Lakini jambo la kuzingatia ni kwamba hakukuwa na upinzani wa Kiyahudi tu kwa Kristo na injili katika kanisa la Efeso, pia kulikuwa na upinzani wa kipagani, upinzani wa kisiasa, na upinzani wa kibiashara. Kwa ujumla, utamaduni huo ulivurugwa sana na watu hawa wa kitamaduni. Na Mungu anafurahi kufanya kazi kubwa katika maeneo magumu.

Msemo maarufu wa Tertullian ni, damu ya mashahidi ni mbegu ya kanisa. Na shukrani kwa Mungu, upinzani wa injili sio kila wakati husababisha kifo cha mashahidi, lakini katika historia ya kanisa, mara nyingi husababisha. Kama tulivyo leo, hakuja na kipindi cha kanisa ambapo watu wengi zaidi hufa kila siku kwa ajili ya ungamo lao la Kikristo.

Kituo cha Utafiti wa Ukristo wa Ulimwenguni katika Seminari ya Gordon Conwell kinakadiria kwamba katika miongo hii, miongo ya mwanzo ya karne ya 21, na kukisia hadi katikati ya karne ya 20, tunazungumzia takriban Wakristo 90,000 kwa mwaka hufa kwa mateso. Na hiyo ni 247 kwa siku. Kwa hivyo, siku zingine hupungua, siku zingine huongezeka, lakini hakuna siku labda huko Nigeria, au nchini China, au Misri, au mahali fulani ambapo Wakristo hawaungwi mkono na kukiri kwao Ukristo.

Historia ya hivi karibuni inaonyesha kwamba kadiri hili linavyotokea zaidi, wakati ni jambo la kusikitisha, na wakati tunalia, na ingawa labda hakuna hata mmoja wetu anayejitolea kuuawa leo kwa ajili ya ungamo la Kikristo, hata hivyo, Mungu huleta ukuaji wa idadi na kina kwa watu wake wakati Shetani anapotoka sana hivi kwamba anaanza kuwachinja watu wa Mungu. Mungu anasukuma nyuma, na Mungu alikuwa akisukuma nyuma huko Efeso. Na nadhani kwamba mvutano huo ndio sababu Timotheo analazimika kuvumilia magumu mengi, kwa sababu hili ni jambo katika historia ya kanisa, ambalo nguvu za giza zinajaribu kushinda, na Mungu anakunja mikono yake na kusema, hilo halitokea hapa.

Lakini kisha anawaita watumishi wake wasimame na kuhesabiwa, na kuwa sehemu ya kupinga kwake, na inaweza kuwa changamoto na ngumu sana. Mambo machache tu ya utangulizi. Kuna mengi ya kusema kuhusu Timotheo.

Jina lake limetajwa mara nne katika nyaraka za kichungaji, na katika Matendo ya Mitume, tunakumbushwa kwamba alikuwa mwanafunzi ambaye mama yake alikuwa Myahudi, lakini baba yake alikuwa mpagani, Mgiriki. Na katika hesabu ya marabi, marabi wanaamini kwamba wewe uko kama mama yako alivyo. Kwa hivyo, kwa hesabu hiyo, ninapokuwa Marekani, mimi ni Mkanada kwa sababu mama yangu alizaliwa Kanada.

Na rabi Myahudi akasema, vema, ukizaliwa na mama Myahudi, basi wewe ni Myahudi, na Timotheo alizaliwa na mama Myahudi. Zaidi ya hayo, katika 2 Timotheo, Paulo anasisitiza malezi yake kutoka kwa mama yake na bibi yake na anadokeza kwamba walikuwa Wayahudi na kwamba walimlea kwa uaminifu katika maandiko tangu utotoni, yaani, maandiko ya Agano la Kale. Kwa hivyo, tunakusanyika, kwa sababu mji aliotoka, Listra, LYSTRA, ni mmoja wa miji iliyohubiriwa injili katika Matendo 13 na 14 katika safari ya kwanza ya umishonari ya Paulo.

Ingawa Timotheo haonekani pale, lazima ilikuwa wakati huo ambapo mama yake , bibi yake na yeye walisikia injili. Na katika Matendo 16, Paulo anamwomba aende pamoja naye na Sila katika safari ya pili ya umisionari. Na kwa kumbukumbu yako tu, Matendo 13 na 14 ndiyo safari ya kwanza ya umisionari.

Matendo 15:36, baada ya Baraza la Yerusalemu, hadi sura ya 18, mstari wa 22, ni safari ya pili ya umisionari. Na safari ya tatu ya umisionari ni kuanzia Matendo 18:23, hadi Paulo atakaporudi Yerusalemu katika Matendo 21:17. Timotheo anaingia katika tukio hilo kisha katika safari ya pili ya umisionari, naye yuko na Paulo maisha yake yote yaliyobaki.

Asipokuwa na Paulo kimwili, yuko na Paulo kiitikadi au kimisionari kwa sababu Paulo anamtuma nje kwa kazi mbalimbali. Au, kama ilivyo kwa 1 Timotheo, anamwacha nyuma na anaendelea. Kwa hivyo, tunaweza kusema Timotheo ndiye msaidizi wa Paulo katika sehemu kubwa ya huduma yake.

Sitakusomea jedwali hili, lakini nina jedwali ambalo pia linaonekana katika maelezo haya. Nimeandika maelezo kuhusu barua kwa Timotheo na Tito. Na haya, nadhani, ni kama maneno robo milioni.

Na nadhani nazungumzia maneno 125 kwa dakika. Kwa hivyo, naweza kukusomea maelezo haya, tunaweza kuwa hapa kwa wiki moja au mbili, au naweza kufupisha katika mihadhara hii, ninachotaribu kufanya. Lakini nina chati katika maelezo hayo ambayo yana marejeleo yote ya Timotheo kwa mpangilio wa matukio.

Na zinaanza mwanzoni mwa miaka ya 50 BK ambapo Paulo anawaandikia Wathesalonike. Anapoanza barua yake, anasema, Paulo, Tito, na Timotheo kwa kanisa la Wathesalonike. Na katika 1 Wathesalonike 3, anasema, tulimtuma Timotheo.

Na marejeleo zaidi kwa Timotheo katika 2 Wathesalonike, katika 1 Wakorintho, katika 2 Wakorintho, katika Warumi, mwishoni mwa Warumi, Warumi 16:21, Timotheo, mfanyakazi mwenzangu, anawasalimu. Na hii ingekuwa yapata mwaka wa 57 BK Paulo anapomaliza safari yake ya tatu ya umishonari. Wafilipi wanamtaja Timotheo katika mstari wa kwanza, Paulo na Timotheo kwa Wafilipi.

Anasifiwa katika Wafilipi 2. Anatajwa katika Wakolosai sura ya 1. Anatajwa katika Filemoni sura ya 1. Kwa hivyo, jina la Timotheo linaonekana katika barua nane za Paulo. Na bila shaka, anatajwa katika barua mbili za wachungaji. Na hii ina maana kwamba ni barua tatu tu za Paulo ambazo hazimtaji Timotheo.

Wagalatia, Waefeso, na Tito hawatupi jina la Timotheo. Lakini, kutokana na marejeleo tuliyo nayo, tunaweza kusema kwamba kulikuwa na watu wachache sana, kama wapo, waliojua harakati za Paulo na mafundisho yake kwa miaka mingi kama Timotheo. Kama kuna wa pili, au kama kuna mgombea ambaye angeshindania kutajwa hapa, angekuwa Luka.

Luka pia alikuwa msafiri mwenzake Paulo na msiri wa Paulo, lakini hakuwa kiongozi wa mchungaji kama Timotheo. Hakukuwa na watu wengi, kama wapo, walioshiriki kwa karibu katika uinjilisti wa Paulo na katika kukomaa kwake makanisa. Timotheo na Paulo walishiriki wito wa kuhubiri injili.

Walishiriki tamthilia ya kutokwa jasho kwenye mitaro. Na pengine baadhi yenu mtakaotazama mihadhara hii mnaishi katika sehemu ambazo mnaweza kukamatwa kwa kuwa Mkristo. Na kuhusu adrenaline, na mnajua kuhusu hofu, na mnajua jinsi mnavyopaswa kuficha mambo, na jinsi mnavyotaka kugunduliwa.

Na hupendi kukubali, lakini huwa unawashuku washiriki wapya katika kutaniko au wageni kwa sababu wanaweza kuwa watu wa usalama. Na wangeweza kukusababishia huzuni nyingi baadaye. Timotheo alijua mambo yote ya aina hii kwa sababu kwa miaka mingi alikuwa amehudumu na Paulo katika maeneo magumu sana na alikuwa na majukumu mengi yaliyowekwa juu yake.

Kwa hivyo, tutakapofika 2 Timotheo, tutaona mambo kama haya. Paulo anaandika katika 2 Timotheo 1:8, Usione haya ushuhuda wa Bwana wetu, wala mimi mfungwa wake. Jiunge nami katika mateso kwa ajili ya Injili kwa nguvu ya Mungu.

Katika 2 Timotheo 1:12, anasema, Ndiyo maana ninateseka hivi, lakini hii si sababu ya aibu, kwa sababu namjua niliyemwamini, na nina uhakika kwamba anaweza kumlinda yule niliyemweka amana kwake hadi siku ile. Na kisha katika 2 Timotheo 3:12, Kila mtu anayetaka kuishi maisha ya utauwa katika Kristo Yesu atateswa. Kwa hivyo, haya ni mambo ambayo Paulo alishiriki pia na waumini wapya.

Unaposoma 1 Wathesalonike na 2 Wathesalonike, utaona kwamba anasema, Mlijua kwamba mateso haya mnayopitia yangekuja kwa sababu niliwaambia tangu mwanzo kwamba tutakapomtumikia Kristo, kutakuwa na upinzani dhidi ya injili. Lakini Timotheo alipitia haya. Alijua kuihusu.

Alikuwa mkongwe mwenye uzoefu. Na kwa hivyo, kuna uhusiano wa kina kati ya wanaume hawa tunaposoma 1 na 2 Timotheo, na kwa hivyo, Tito 2. Ni uhusiano ambao injili huunda kati ya watu, kwanza kabisa, kwa sababu ya ushirika katika Kristo. Lakini pili, kama vile katika ndoa, kuna furaha kubwa.

Lakini pia katika ndoa kwa miaka mingi, kifungo hicho huongezeka kwa sababu mnateseka pamoja. Na hasa kama wewe ni Mkristo, unapata neema katika Kristo ya kuendelea kujitolea kwa kila mmoja na kuendelea kujitolea kwa Kristo katika maisha yako ya kila siku na katika huduma na majukumu ambayo Mungu anakupa. Na hii inaunda kifungo kisichovunjika ambapo wewe ni mwaminifu hadi kifo kwa mtu huyo.

Je, ni kiasi gani Timotheo na Paulo walikuwa waaminifu zaidi kwa Mungu hadi kifo na pia walikuwa waaminifu kwa kila mmoja kama wahudumu wenza, wafanyakazi wenza pamoja na Mungu huko Efeso na kwingineko? Nataka kuhitimisha kwa kukuelekeza kwenye barua tofauti za kichungaji. Na hii ni mojawapo ya zile tofauti ambazo wakosoaji watasema, hatupati hili katika barua zingine za Paulo, kwa hivyo hii lazima inamaanisha kwamba barua hizi hazitoki kwa Paulo. Lakini kwa sababu fulani, Paulo anapoandika wachungaji, anatumia nahau hii, logos pistos.

Logos ni neno, na kisha pistos inamaanisha mwaminifu. Kwa hivyo, jinsi Kigiriki kinavyofanya kazi, sio lazima kila wakati utumie vitenzi. Unaweza kusema nomino mbili tu na unapata sentensi, au katika hali hii, nomino na kivumishi.

Kwa hivyo, nembo pistos, inamaanisha mwaminifu ni neno. Na vitabu vimeandikwa kuhusu maana ya hili. Na, hakuna mtu aliyewashawishi kila mtu kuhusu maana yake hasa.

Lakini napenda kuifikiria kama aina ya msemu uliokuwa wa kawaida wakati huo kwa Paul na labda Paul na wafanyakazi wenzake wa karibu, unaweza kuupeleka benki. Hakuna shaka kuhusu ninachotaka kusema. Anasisitiza tu kwamba huu ni msemu unaostahili kuungwa mkono nasi.

Na iko katika 1 Timotheo 1:15, ambayo tutaifikia. Iko katika 1 Timotheo 3:1. Hili ni neno la kuaminiwa, mtu ye yote anayetamani kuwa mwangalizi hutamani kazi njema. Iko katika 1 Timotheo 4:8. Na kisha tunalizungumzia katika 2 Timotheo 2:11. Kama tulikufa pamoja naye, tutaishi pia pamoja naye.

Kisha pia ingia ndani yake katika Tito 3:7-8, ambapo Paulo anasema, kwa hivyo tukiwa tumehesabiwa haki kwa neema yake, tunakuwa warithi, tukiwa na tumaini la

uzima wa milele. Huu ni msemu wa kuaminiwa. Na amesema mambo kadhaa kuhusu kuonekana kwa Kristo na kuhusu kuhesabiwa haki.

Na anasema nataka ufanye mambo. Kwa hivyo, nitamalizia hotuba hii kwa maelezo hayo, nikiweka nukta kwenye nyaraka za kichungaji, neno mwaminifu ni hili. Na nina uhakika neno hilo litakuwa mwaminifu kwetu tunapoendelea na uchunguzi wetu kulihusu.

Na mimi na wewe tunapoendelea kuweka neno hilo kuu katika vitendo katika maisha yetu na huduma yetu.

Huyu ni Dkt. Robert W. Yarbrough na mafundisho yake kuhusu Nyaraka za Kichungaji, Mafundisho ya Kitume kwa Viongozi wa Kichungaji na Wafuasi wao. Kipindi cha 1, Utangulizi.